

Создание системы многолетних культурных пастбищ и загонное их использование позволит длительное время использовать полноценный и дешевый корм, снизить затраты на обслуживание животных и уход за ними.

Выводы. Кормление овец кормами низкого качества при несбалансированности рационов, непрерывное повышение их стоимости на которые приходится около половины себестоимости продукции овцеводства, за счет роста цен на ресурсы необходимые для производства, только увеличивают стоимость продукции отрасли. С целью сокращения себестоимости овцеводческой продукции следует в кормовых рационах увеличить долю сочных и зеленых кормов. Улучшить источники зеленых кормов - естественные кормовые угодья, создать многолетние культурные пастбища.

Для повышения экономических показателей развития овцеводства применительно к региону необходимо детально изучить вопрос формирования себестоимости кормов и наметить меры по ее сокращению.

Использование в сельскохозяйственных предприятиях сбалансированных кормовых рационов, позволит сократить затраты на единицу продукции и повысить экономические показатели развития овцеводческой отрасли.

Список использованной литературы

1. Витрати та ефективність виробництва продукції в сільськогосподарських підприємствах (моніторинг) / [Воскобійник Ю.П., Шпикуляк О.Г., Тіней А.В. та ін.]; за ред. Ю.В. Воскобійника, О.Г.Шпикуляка.-К.:ННЦ ІАЕ, 2010.-343с.
2. Охріменко І.В. Витрати та собівартість сільськогосподарської продукції в регулюванні економічних відносин сільськогосподарських підприємств/Охріменко І.В.– К.: ННЦ ІАЕ, 2009. – 360 с. - (монографія)
3. Стратегія розвитку аграрного сектору АПК та соціальної сфери села на період до 2020 року. За ред. Ю.Ф.Мельника, Ю.Я.Лузана, М.В.Зубця, В.П.Ситника, П.Т.Саблука, В.Я.Месель-Веселяка.- К.: ННЦ «Інститут аграрної економіки» УААН, 2009.- 130с.

УДК: 338.43:620.952(477.44)

ВИРОБНИЦТВО БІОЕТАНОЛУ У ВІННИЦЬКІЙ ОБЛАСТІ: МИНУЛЕ ТА СЬОГОДЕННЯ

*В.Ю. Фабіянська, аспірант
ННЦ «Інститут аграрної економіки» УААН*

The state and perspectives of biofuel production in Ukraine and Vinnytsia region are considered in the article. The potential of the development of raw material base for bioethanol production in Vinnytychnna is analyzed.

В статье рассмотрены состояние и перспективы производства биотоплива в Украине. Проанализированы возможности развития сырьевой базы для изготовления биоэтанола в Винницкой области.

Вступ. Глобальні світові проблеми, з якими зіштовхнулося людство в кінці 20 століття, пов'язані зі збільшенням використання паливно-енергетичних ресурсів внаслідок інтенсифікації промисловості та сільського господарства, і як наслідок цього – збільшення концентрації вуглекислого газу та глобальне потепління (так званий парниковий ефект) а також нестача викопних енергоресурсів, яких, за оцінками науковців, вистачить лише на найближчі 40 років, змусили провідні країни світу шукати альтернативні джерела енергії, вагому частину яких займають відновлювані.

Постановка задачі. Г.М.Калетнік ще три роки тому на Всеукраїнській науково-практичній конференції «Розвиток виробництва та споживання біологічних палив в Україні», яка відбулася 24 квітня 2007 року в м. Київ, висловив наступні слова з приводу актуальності проблеми виробництва та споживання біопалив в нашій державі: «Агітувати щодо доцільності розвитку виробництва та споживання біопалив уже не актуально, оскільки те, що робиться в світі, є найкращим прикладом для наслідування» [2; 11 - 16].

Проблеми розвитку біотехнологій досить широко висвітлюються як у працях вітчизняних науковців, так закордонних вчених. Значного розвитку питання виробництва біопалив в Україні та в світі отримали завдяки працям таких вчених: В.І.Гавриш, В.О.Дубровіна, Г.М.Калетника, Н.В.Кудрицької, А.Н.Магомедова, М.Д.Мельничука, В.Г.Мироненка, В.Г.Мормітка, В.Г.Семенова, В.Таран, Г.С.Чибіскової.

Метою статті є дослідження стану виробництва біопалив в Україні, та зокрема у Вінницькій області, а саме: зародження виробництва біоетанолу в нашій країні, розвиток біотехнологій, існуючий стан, та проблеми, пов'язані з розвитком цього національно важливого продукту, який має більш як десятирічну історію виробництва на українських спиртових заводах.

Незважаючи на те, що в часи зародження біопаливної галузі в розвинутих країнах світу собівартість біопалив була набагато вищою за собівартість традиційного нафтового палива, проте уряди цих країн продовжували активно впроваджувати біотехнології в життя.

Головними напрямками стимулювання виробництва та споживання біопалива у світі є:

- запровадження обов'язкового вмісту частки біопалива у нафтопродуктах;
- створення економічних стимулів, які сприяють розвитку виробництва біопалива.

Найголовнішою причиною стимулювання розвитку біопаливної галузі за кордоном є, в першу чергу екологічна. Серед інших причин стрімкого зростання виробництва та споживання біопалив у світі є наступні:

1. Прагнення зменшити екологічне навантаження на навколишнє середовище;
2. Енергетична залежність від країн-постачальників викопних енергоресурсів;
3. Зменшення запасів мінерального палива у надрах землі і пов'язане з цим зростання цін на нього на світовому ринку.

Одними із найбільш перспективних у світовому масштабі відновлюваних видів палив є рідкі, найпоширенішими з яких є біоетанол та біодизель.

Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо сприяння виробництву та використанню біологічних видів палива» № 1391-VI від 29.05.2009 року [4] дає наступне визначення біоетанолу: «біоетанол – спирт етиловий зневоднений, виготовлений з біомаси або із спирту етилового-сирцю для використання як біопаливо».

Визначення, дане біоетанолу, наголошує на тому, що біоетанол – це спирт, який абсолютизований по відношенню до вмісту води (згідно зі ДСТУ 2572, ГОСТ 14870 об'ємна частка води, допускається не більше 0,2 %), виготовлений з біомаси, яка, як відомо, продукується переважно сільським господарством. Тому розвиток біопаливної галузі в Україні дасть поштовх розвитку сільського господарства, особливо цукробурякової галузі, яка є основним постачальником найдешевшої сировини для виробництва біоетанолу – меляси (побічний продукт бурякоцукрового виробництва).

Результати. Вінницьку область здавна називають «цукровим Донбасом», і це не даремно, адже ґрунтово-кліматичні умови Вінничини є найсприятливішими для вирощування цукрових буряків.

Проте в області на сьогоднішній день функціонує лише 11 цукрових заводів. За сезон 2009 року ними було вироблено:

- цукру – 205,5 тис. т;
- меляси – 65,1 тис. т.

Коефіцієнт використання виробничих потужностей при цьому становив 90,97%.

Меляса є найдешевшою сировиною для виробництва біоетанолу, тому ми здійснили деякі розрахунки, які дають реальні цифри обсягу біопалива, яке можна виготовити з наявної меляси. Для виготовлення 1 тонни біоетанолу необхідно 4,12 тонни меляси цукристістю 48 %. Тому з меляси, отриманої на цукрових заводах Вінничини, можна одержати 15,8 тонн біоетанолу.

В Україні станом на 01.01.2010 року функціонувало 47 підприємств-виробників спирту. Загальна річна потужність спиртової галузі України становить близько 70 млн. дал спирту, в тому числі 34 млн. дал – спирту, виробленого з меляси. Спиртова галузь України працює лише наполовину, причому деякі підприємства взагалі простоюють.

Вінницька область налічує одинадцять спиртових заводів, сумарна річна потужність яких складає 10 млн. дал. спирту на рік. Фактично за 2009 рік спиртовими підприємствами Вінничини було виготовлено 4,5 млн. дал. спирту. Отже, виробничі потужності використовуються менш як наполовину.

При умові проведення сприятливої урядової економічної політики, Україна може стати одним із значних виробників паливних оксигенатів на основі етилового спирту. Для цього доцільно було б перепрофілювати «вільні» потужності спиртозаводів на випуск паливного етанолу. Особливо виправданим буде перехід на випуск паливних оксигенатів і технічного етанолу для мелясно-спиртових заводів, тому що у випадку використання для харчових потреб мелясний спирт програє по якості перед зерновим, а існуючі зернові заводи повністю покривають потреби України в харчовому спирті [1; с. 35].

Виробництво біоетанолу є напрямком розвитку спиртової та цукрової галузей промисловості і передбачає розширення використання етилового спирту як енергоносія та сировини для нафтопереробної галузі.

Вперше високооктанова кисневмісна добавка, яка є аналогом паливного етанолу, почала виготовлятися у Вінницькій області на Барському спиртовому заводі в 1998 році. Деяко пізніше її почали виготовляти вісім підприємств ДК «Укрспирт». Сировиною для виробництва ВКД слугувала меляса.

Виробництвом ВКД у Вінницькій області займалися два підприємства: Барський та Гайсинський спиртові заводи (табл. 1).

Таблиця 1.

Виробництво ВКД у Вінницькій області

Роки	Виробництво, тис. тонн
1999	8,0
2000	3,0
2002	1,2
2003	4,2
Разом	16,4

З 2006 року по грудень 2009 року біоетанол в Україні не вироблявся Основними причинами припинення його виробництва були:

1. Подорожчання сировини (меляси).
2. Збільшення ставки акцизного збору на сумішеві бензини.
3. Відсутність ринків збуту, яка пов'язана з небажанням нафтопереробних підприємств використовувати ВКД як добавку до бензинів без надання їм пільг по акцизному збору.
4. Зміна та нестабільність законодавчої бази.

Програмою розвитку спиртової галузі на 2007-2011 рр. [3] затверджені Перелік виробників спирту (додаток № 1 до Програми) та Перелік виробників біоетанолу (додаток № 2 до Програми).

Перелік виробників біоетанолу включає 11 спиртових підприємств ДК «Укрспирт», загальна потужність яких складає 218 тис. тонн біоетанолу на рік. До цього списку ввійшли три підприємства Вінницької області:

1. ДП Барський спиртовий комбінат (річна потужність 24 тис. тонн);
2. ДП Гайсинський спиртовий завод (річна потужність 14 тис. тонн);
3. ДП Тростянецький спиртовий завод і структурний підрозділ Чечельницький спиртовий завод (річна потужність 24 тис. тонн).

Отже, річні проектні потужності підприємств-виробників біоетанолу Вінницької області оцінюються у 62 тис. тонн. Для забезпечення виробників біоетанолу сировиною для виробництва біоетанолу – мелясою, необхідно наявність останньої 254,2 тис. тонн а це є учетверо більше, ніж було вироблено цукровими заводами Вінницької області за 2009 рік (65,1 тис. т). Тому у Вінницькій області, яка є провідною областю з виробництва цукру в Україні, необхідно розширити посіви цукрового буряку, здійснити оновлення виробничих потужностей цукрових заводів, а також використовувати для виробництва біоетанолу не лише мелясу, а також дифузійний сік цукрових буряків. Можливо використовувати для виробництва біоетанолу також кукурудзу, фуражне зерно.

Можливість відродження біопаливної промисловості в Україні з'явилась тільки після вступу в дію Закону України № 1391 від 21 травня 2009 року «Про внесення змін до деяких законів України щодо сприяння виробництву та споживанню альтернативних видів палива» [4].

Найпрогресивнішим кроком національного законодавства до розвитку виробництва та споживання біопалив в Україні є те, що даний законодавчий документ дав можливість виробляти біоетанол підприємствам усіх форм власності, зокрема зміни, які вносить цей Закон до Закону України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів» № 481/95 ВР гласять: «Виробництво спирту етилового (у тому числі як лікарського засобу), спирту етилового ректифікованого виноградного, спирту етилового ректифікованого плодового може здійснюватись лише на державних підприємствах, а біоетанолу – на підприємствах усіх форм власності за наявності у них ліцензій». Отже, монополію держави на виробництво біоетанолу скасовано, а відтак приватний капітал має можливість інвестувати кошти у розвиток біоетанольної галузі.

На сьогоднішній день виробництвом біоетанолу в Україні займаються два підприємства: Гайсинський та Лохвицький спиртзаводи. На даних підприємствах виготовляється аналог паливного етанолу – компонент моторного палива альтернативний (КМПА). КМПА – це продукт, розроблений фахівцями концерну «Укрспирт» спільно з галузевими науковцями.

КМПА призначено для реалізації тільки підприємствам-виробникам біопалива, палива моторного сумішевого, альтернативних видів палива. Даний продукт не підлягає реєстрації у роздрібній торговельній мережі, і є сировиною для виробництва палива моторного сумішевого типу «БЮ-100».

В грудні 2009 – січні 2010 рр. Гайсинським спиртовим заводом вироблено 800 тонн КМПА. На основі компоненту моторного палива альтернативного підприємством «Інтеркрайт» спільно з Шебелинським підприємством по переробці нафти та газового конденсату ДК «Укргазвидобування» виробляється паливо моторне Е-95/40, яке повністю відповідає споживчим характеристикам товарних бензинів за умови дотримання належних правил перевезення та зберігання такого біопалива.

Лохвицький спирткомбінат виготовляє моторне паливо «БЮ-100», яке складається на 60% з відновлюваної сировини. Висока якість та характеристики палива відповідають суворим стандартам екологічної безпеки Євро 4. Об'єми виробництва палива БЮ-100 на Лохвицькому спирткомбінаті дорівнюють 80 тонн на добу. Дана продукція реалізується на українських АЗС під власною маркою.

Висновки. Отже, виробництво біологічних видів палив в Україні вже є реальністю, незважаючи на перешкоди, в тому числі з боку законодавчої влади а також зацікавлених структур. Не викликає сумнівів, що виробництво відновлюваних видів палив в нашій країні призведе до позитивних наслідків, а саме:

- розвитку сільського господарства;
- відродження бурякоцукрової та спиртової галузей;
- зменшення енергетичної залежності;
- збільшення експорту продукції переробної промисловості;
- позитивного екологічного ефекту;
- соціальних зрушень – створення нових робочих місць, поповнення місцевих бюджетів, відродження села.

Хочеться ще раз нагадати слова Г.М. Калетніка, виголошені ним на Міжнародній науково-технічній конференції «Земля України – потенціал енергетичної та екологічної безпеки держави», яка відбулася 25-26 березня 2010 року у м. Вінниця, про те, що «...розвиток біоенергетики в Україні має будуватися, в першу чергу, саме виходячи з національних інтересів», адже відомо, що якщо ми самі не подбаємо про своє майбутнє, то цього ніхто не зробить за нас.

Список використаної література

1. Калетнік Г.М. Розвиток ринку біопалив в Україні: [монографія] / Г.М.Калетнік. – Київ : Аграрна наука, 2008. – 464 с.
2. Калетнік Г.М. Розвиток виробництва та споживання біологічних палив в Україні / Г.М.Калетнік // Розвиток виробництва та споживання біологічних палив в Україні : всеукр. наук.-практ. конф., 24 квіт. 2007 р. : збірник матер. конф.– К., 2007. – С. 11 - 16
3. Програма розвитку спиртової галузі на 2007-2011 рр. / Затв. Наказом Мінагрополітики Від 16 жовт. 2007 р. № 738 [Електронний ресурс] : www.minagro.gov.ua / page / ? n = 8008
4. Україна. Закони. Про внесення змін до деяких законів України щодо сприяння виробництву та використанню біологічних видів палива : Закон 21.05.2009 р. № 1391-VI // Відомості Верховної Ради України – 2009. - № 40. – Ст. 577.

УДК 338.439

ДО УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

І.І. Червен, д.е.н., професор

М.І. Карєба, к.е.н., ст. викладач

Миколаївський державний аграрний університет

Basic directions of government control of development of agricultural enterprises of Ukraine are lighted up. Concrete suggestions are brought in on his perfection.

Освещены основные направления государственного регулирования развития сельскохозяйственных предприятий Украины. Внесены конкретные предложения по его совершенствованию.

Вступ. Хоча сільськогосподарські підприємства в останні роки і функціонують у ринкових умовах, але без державного регулювання їм практично неможливо обійтися. Про це свідчить досвід практично всіх, у тому числі і найбільш розвинених країн світу. Належного рівня ефективності діяльності аграрних формувань можна досягнути тільки при раціональному сполученні вільного ринку і відповідної державної підтримки товаровиробників.